<u>ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ</u>

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ (ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್) ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಲೋಗೋ.ಜೆಪಿಜಿ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯ ನಾನಲ್ಲ ಆದರೆ ನೀವು (ನೀವು) ದೇಶ ಭಾರತ 24 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1969 ರಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು; 50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ವೆಬ್ಸೈಟ್ https://nss.gov.in ತುರತ್ಪುರ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ನಲ್ಲಿ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ವಿಕಿವರ್ಕ್ ಶಾಪ್ ನಲ್ಲಿ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ (ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್) ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಯುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವಾಲಯ []] ಮತ್ತು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಎಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 1969 ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಸಮುದಾಯ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಂಪಸ್-ಸಮುದಾಯಕ್ಕಾಗಿ +2 ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಯುವಕರ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಸಂಘವಾಗಿದೆ (ಎಸ್ಸಿ ಗ್ರಾಮಗಳು) ಸಂಪರ್ಕ. ಇತಿಹಾಸ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ನೇತೃತ್ವದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧನಸಹಾಯ ಆಯೋಗವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. 1950 ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ (ಸಿಎಬಿಇ) ಮತ್ತೆ ಪರಿಗಣಿಸಿತು; ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಇತರ ದೇಶಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನಂತರ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಕೈಪಿಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಂಡಳಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. 1952 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. 1958 ರಲ್ಲಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು,

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪದವಿಗಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದರು. ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಪ್ರಾರಂಭ ಮೇ 1969 ರಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಧನಸಹಾಯ ಆಯೋಗವು ಕರೆದಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು (ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ) ಸಹ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ವಿವರಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಶಿಬಿರವನ್ನು ರಾಜ್ಫಾಟ್ನಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಜೂನ್ 7, 1969 ರಂದು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಡಿಯುನಿಂದ ಕೆ.ಕೆ.ಗುಪ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ಗಾಗಿ ₹ 5 ಕೋಟಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು, ಆಯ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಷರತ್ತು ವಿಧಿಸಿತು. 24 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1969 ರಂದು ಅಂದಿನ ಕೇಂದ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ವಿ.ಕೆ.ಆರ್.ವಿ. ರಾವ್ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ 37 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ +2 ಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ನ ಚಿಹ್ನೆ

ಭಾರತದ ಒಡಿಶಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ವಿಶ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೊನಾರ್ಕ್ ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯದ (ದಿ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ ಪಗೋಡಾ) ದೈತ್ಯ ರಾಥ್ ವ್ಹೀಲ್ ಅನ್ನು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಚಿಹ್ನೆ ಆಧರಿಸಿದೆ. ಚಕ್ರವು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಚಕ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದಾದ್ಯಂತ ಜೀವನದ ಚಲನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ಚಿಹ್ನೆಯು ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ನ ನಿರಂತರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರದಲ್ಲಿನ ಎಂಟು ಬಾರ್ಗಳು ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವು ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಯುವ ರಕ್ತದಿಂದ ತುಂಬಿದೆ, ಅದು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತ, ಸಕ್ರಿಯ, ಶಕ್ತಿಯುತ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನೌಕಾಪಡೆಯ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣವು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸಣ್ಣ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಮಾನವಕುಲದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾಲನ್ನು ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ನ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

ಗುರಿ

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಘನತೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿಪತ್ತು ಪೀಡಿತರಿಗೆ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಥೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಯುವ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಸಚಿವಾಲಯವು ನೋಡಲ್ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಕೋಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಕೋಶಗಳು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಕೋಶವನ್ನು

ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳು) ಆಧಾರಿತ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಘಟಕಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ನೆರವಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರನ್ನು ಹೊಂದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಘಟಕವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 20-40 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುವ ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪಕ್ಷವು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಎನ್ಸಿಸಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಖಾಕಿ ಬಣ್ಣದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಡುಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಎರಡು ರೀತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿವೆ: ನಿಯಮಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (120 ಗಂಟೆಗಳು) ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ ವಿಶೇಷ ಶಿಬಿರ (120 ಗಂಟೆಗಳು). ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 2 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮತ್ತು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 240 ಗಂಟೆಗಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಉಪಕುಲಪತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರ ಸಹಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ಶಿಬಿರಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ನಗರ ಉಪನಗರದಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಅಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬಹುದು:

ಸ್ವಚ್ .ಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಸ್ಟೇಜ್ ಶೋಗಳು ಅಥವಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ 1 ತೆಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ ಜಾಗೃತಿ ರ್ಯಾಲಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವನಿರ್ಧರಿತ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಲ್ಲ; ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಶಿಬಿರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ವಾರ ಮತ್ತು 10 ದಿನಗಳ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಆದರೂ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಥೀಮ್ಗಳು ಈ ಹಿಂದೆ ವಿಶೇಷ ಕ್ಯಾಂಪಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿಷಯಗಳು 'ಕ್ಟಾಮದ ವಿರುದ್ಧ ಯುವಕರು', 'ಕೊಳಕು ಮತ್ತು ರೋಗದ ವಿರುದ್ಧ ಯುವಕರು', 'ಗ್ರಾಮೀಣ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಯುವಕರು', 'ಪರಿಸರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯುವಕರು', 'ಯುವ ಸಾಕ್ಷರತೆ', 'ಯುವಕರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ',' ಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯುವಕರು '[2] `ಆರೋಗ್ಯಕರ ಭಾರತಕ್ಕಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಯುವಕರು` ಇತರ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ರಕ್ಕದಾನ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ (ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರತಿ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಚೀಟಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು). ಶ್ವೇತಪತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. [3] ಮತ್ತು [4] ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಭಾರತ್ ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ಸ್, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕೆಡೆಟ್ ಕಾರ್ಪ್ಸ್ (ಎನ್ಸಿಸಿ) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಸ್ಯಯಂಸೇವಕರು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು (ಪಿಒಗಳು), ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಫಟಕಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಕೋಶಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ / ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ ... ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ ಕೈಪಿಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ನ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ. ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್ನ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆ (ಎನ್ಎಸ್ಎಸ್) ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು. ವಿಶೇಷ ಕ್ಯಾಂಪಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು, ರಾಜ್ಯ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನ ತತ್ವಗಳು. ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಗ್ರಾಹಕರ ಜಾಗೃತಿ, ಗ್ರಾಹಕರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು. ಕಾರ್ಯ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ. ಪರಿಸರ ಪುಷ್ಟೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ. ಆರೋಗ್ಯ, ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ. ಐದು ವರ್ಷದ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ.